

Økonomi og ledelse, Kvæg, Planter

Beregning af omkostning til øget harmoniareal efter ophør af kvægundtagelsen

Udvidelse af harmoniarealet giver plads til ca. 40 tons kvæggylle pr. ha. For hver 1.000 kr. omkostningerne til drift af det forpagtede areal øges, svarer det til yderligere 25 kr. pr. tons gylle.

Viden om

Antal sidebesøg: 9

Efter ophør af kvægundtagelsen skal der findes udbringningsarealer til den del af husdyrgødningen, som ikke længere er plads til på eksisterende harmoniareal. De 4 væsentligste elementer der skal tages højde for er:

- Udvidelse af harmoniarealet giver plads til ca. 40 tons kvæggylle pr. ha.
- For hver 1.000 kr. omkostningerne til drift af det forpagtede areal øges, svarer det til yderligere 25 kr. pr. tons gylle.
- Udbyttepotentiale og ledig maskinkapacitet kan påvirke beregningerne væsentligt.
- Afstand til forpagtede arealer er afgørende for driftsomkostningerne.

En mælkeproducent der anvender kvægundtagelsen, har i 2024 skullet holde sig inden for fosforloftet på 34 kg P pr. ha. Når kvægundtagelsen bortfalder, vil det blive 170 kg N eller 30 kg P pr. ha, som bliver den begrænsende faktor. Fra 2025/2026 reduceres fosforloftet til 29 kg P pr. ha.

Uanset produktionsomfanget vil der være brug for ændringer i den kommende sæson for at leve op til harmonikravene.

Der er som udgangspunkt tre muligheder:

1. Afsæt gyllen til bedrifter med ledigt harmoniareal
2. Hvis gyllen afsættes til biogasanlæg, skal der findes arealer til afgasset gylle
3. Er det muligt at købe eller forpagte arealer inden for rimelig afstand af bedriften?

Fælles for forslagene er, at det har en pris at komme af med gyllen.

Det forudsættes i beregningen, at der gødes til gældende N-normer. Meromkostninger til indkøb af supplerende handelsgødning indregnes ikke, da effekten af denne meromkostning er ens for alle alternativer.

Uanset om gyllen skal afsættes som almindelig kvæggylle eller som afgasset gylle, er der brug for at lave aftale med en modtager af gyllen, som har arealer med plads til mere husdyrgødning. Det er helt individuelt, hvad der kan laves af aftaler om levering og udbringning.

Fælles for jordkøb og forpagtning gælder, at det afhænger af, at der er udbudt jord til salg eller forpagtning. I denne beregning er udelukkende valgt at se på forpagtning af areal til korndyrkning. Det indikerer, hvad betalingsevnen er for at lave yderligere gylleaftaler.

Eksempel på beregning af forpagtning

Der er taget udgangspunkt i en bedrift på vandet sandjord, som kan dække sit grovfoderforbrug på eksisterende areal. Udvidelse af arealet vurderes derfor med dyrkning af vårbyg og vinterhybridrug.

Budgetkalkulen for vårbyg på vandet sandjord anvender et kerneudbytte på 59 hkg pr. ha. Ved en kornpris på 140 kr. pr. hkg – og med værdien af halm – giver det et bruttoudbytte på 9.965 kr. pr. ha. Stykomkostningerne udgør 878 kr. pr. ha. Det er med antagelse af, at hele gødningsbehovet til vårbyggen dækkes med gylle. Maskin- og arbejdsomkostninger udgør 7.599 kr. pr. ha.

Det giver et DBII på 1.488 kr. pr. ha. Med EU-støtte på 1.900 kr. pr. ha og en forpagtningsomkostning på 4.000 kr. pr. ha bliver resultatet -629 kr. pr. ha for vårbyg. Hvis disse antagelser holder, svarer det til, at omkostningen til at slippe af med gyllen er på 15 kr. pr. tons.

Budgetkalkulen for vinterhybridrug er ca. 1.100 kr. bedre end vårbyg. Hvis arealet fordeles med halvdelen til vårbyg og halvdelen til vinterhybridrug, bliver det gennemsnitlige resultat på -72 kr. pr. ha. Det reducerer omkostningen til ca. 2 kr. pr. tons.

Følsomhedsberegning

Forpagtningen af en hektar jord giver plads til ca. 40 tons kvæggylle. Hvis forpagtningen (eller andre omkostninger) viser sig at være 1000 kr. højere pr. ha, svarer det til en meromkostning på 25 kr. pr. tons gylle.

Hvis forpagtningsafgiften i eksemplet ændres til 6.000 kr. pr. ha, svarer det til en omkostning på 52 kr. pr. tons gylle, når der dyrkes vårbyg og vinterhybridrug.

Afstanden til forpagtede arealer er afgørende for det økonomiske resultat. Tidligere beregninger har vist en omkostning på 250 kr. pr. km pr. ha ved dyrkning af korn med halmbjergning eller majs. Se artiklen: [Hvor meget koster transportopgaverne på din bedrift – i kroner, tid og CO2?](#)

Hvis det forpagtede areal ligger 4-5 km væk, vil meromkostningen blive 1.000 kr. i forhold til standardkalkulen, og på samme vis svarer det til meromkostning på 25 kr. pr. m³ gylle.

Alternativerne med gylleaftaler er i samme omfang påvirket af afstand, forskellen for mælkeproducenten er, at det med en gylleaftale kun er gyllen, der skal transporteres.

Værktøjet [økonomi ved forpagtning](#) kan med fordel anvendes til beregningerne.

Reduktion i normproduktionen af næringsstoffer i gyllen

I stedet for at skaffe et større udbringningsareal kunne det være en ide at undersøge, om normproduktionen af især fosfor i husdyrgødningen kan reduceres ved at korrigere for en effektiv fodring. Du kan læse mere om den mulighed i artiklen [Type 2 korrektion for fosfor er blevet mere interessant](#)

Emneord

Gødningsplanlægning og -regler

Husdyrgødning

Produktionsøkonomi

Publiceret: 26. april 2024

Opdateret: 26. april 2024

Vil du vide mere?

Jacob Krog

Specialkonsulent
SEGES Innovation P/S

jkg@seges.dk

+45 6155 5783

Torkild Søndergaard Birkmose

Afdelingsleder
SEGES Innovation P/S

tsb@seges.dk

+45 3031 3977

Støttet af

Planteafgiftsfonden

SEGES Innovation P/S   Tlf.   8740 5000
Agro Food Park 15   Fax.   8740 5010
8200 Aarhus N   Email   info@seges.dk